

Imlitir 0036/2018

Do Phríomhoidí agus Boird Bhainistíochta Scoileanna Dara Leibhéil, Scoileanna Speisialta agus do Phríomhfheidhmeannaigh na mBord Oideachais agus Oiliúna

Ábhar dualgais don Ghaeilge sa tSraith Shóisearach

Sonraíocht Ghaeilge na Sraithe Sóisearaí: Scoileanna a fheidhmíonn trí mheán an Bhéarla (T2)

(Do scoláirí a théann faoin Scrúdú Deiridh in 2020, 2021 agus 2022)

Is mian leis an Roinn Oideachais agus Scileanna údaráis bhainistíochta scoileanna dara leibhéil agus Scoileanna Speisialta a sholáthraíonn clár na sraithe sóisearaí do scoláirí ag leibhéal 3 ar Chreat Náisiúnta na gCáilíochtaí a chur ar an eolas faoin ábhar dualgais don dara agus tríú bliain de *Sonraíocht Ghaeilge na Sraithe Sóisearaí: Scoileanna a fheidhmíonn trí mheán an Bhéarla (T2)* do scoláirí a théann faoin Scrúdú Deiridh in 2020, 2021 agus 2022.

San Imlitir seo leagtar amach an t-ábhar dualgais do Shonraíocht Ghaeilge T2 atá dírithe ar scoláirí a bhfuil an Ghaeilge á saothrú acu mar dhara teanga go príomha agus atá i mbun staidéir ar ábhair eile trí mheán an Bhéarla.

Iarrann an Roinn ar na húdaráis scoile an Imlitir a chur ar a súile do gach múinteoir a mhúineann *Sonraíocht Ghaeilge na Sraithe Sóisearaí: Scoileanna a fheidhmíonn trí mheán an Bhéarla (T2)*.

Iarrann an Roinn ar údaráis scoile fógra cuí faoi na téacsanna seo a thabhairt do na scoláirí ag tús na scoilbhliana lena mbaineann.

Tá teacht ar an Imlitir seo ar shuíomh gréasáin na Roinne ag www.education.ie

Is féidir fiosrúithe maidir leis an Imlitir seo a chur trí ríomhphost chuig: CAP@education.gov.ie

Eamonn Moran

Príomhoifigeach

An tAonad um Beartas Curaclaim agus Measúnachta

Bealtaine 2018

Ról na litríochta i ndáil le foghlaim, teagasc agus measúnú na Gaeilge sa tSraith Shóisearach

Is rud tábhachtach don scoláire é deiseanna a fháil chun téacsanna liteartha a shaothrú agus mar sin is cuid lárnach é dá aistear i bhfoghlaim na Gaeilge sa tSraith Shóisearach. Ba chóir forbairt scileanna teanga agus iniúchadh téacsanna liteartha a chomhtháthú sa seomra ranga chun tacú le forbairt

- teanga agus litearthachta
- scileanna criticiúla agus cruthaitheacha
- tuiscintí cultúrtha
- forás pearsanta.

Roghnú na dtéacsanna

Agus é/í ag tógáil ar an taithí ar iniúchadh a dhéanamh ar théacsanna liteartha sa chéad bhliain, roghnóidh an scoláire téacsanna ón liosta de roghanna thíos i gcaitheamh na dara agus an tríú bliain i gcomhpháirt leis an múinteoir.

Ní mór **GAN** aon téacs a ndearnadh iniúchadh air sa chéad bhliain a bheith i measc na dtéacsanna a roghnaítear.

San áireamh sa liosta a roghnaítear beidh, ar a laghad:

- **dhá** ghearrscéal
- **aon** dráma (iomlán) amháin
- **cúig** dhán/amhrán
- **aon** úrscéal (iomlán) amháin *Ardleibhéal amháin*

An litríocht agus an measúnú

Moltar do scoileanna dul i gcomhairle le *Sonraíocht Ghaeilge na Sraithe Sóisearaí: Scoileanna a fheidhmíonn trí mheán an Bhéarla (T2)* chun mionsonraí a fháil maidir le socrúcháin an mheasúnaithe don nGaeilge sa tSraith Shóisearach agus an ról atá ag téacsanna liteartha sna measúnuithe seo. Is féidir an tSonraíocht a íoslódáil ó www.curriculumonline.ie nó ón [nasc](#) seo. Is féidir comhairle a fháil leis, ó An tSraith Shóisearach do Mhúinteoirí (www.jct.ie nó info@jct.ie).

Tugtar forbhreathnú ar ról na litríochta sa mheasúnú ar fhoghlaim na scoláirí sa Ghaeilge sa tSraith Shóisearach anseo thíos.

Measúnú Rangbhunaithe: 1 Punann Teanga

- Ba cheart do scoláirí leas a bhaint as **téacs liteartha** nó **litríochta** ón liosta don dara agus/nó tríú bliain mar spreagadh **do cheann amháin ar a laghad** de na píosaí punainne a roghnófar.

Measúnú Rangbhunaithe 2: Tasc Cumarsáideach

- **Is féidir** le scoláirí **téacsanna ón liosta litríochta** don dara agus/nó tríú bliain a úsáid mar spreagadh do thopaic/shaincheist don tasc seo.

Nóta: Is ag leibhéal comónta atá gach Measúnú Rangbhunaithe.

Tasc Measúnaithe

- Tabharfaidh na scoláirí faoi Thasc Measúnaithe nuair a bheidh na Measúnuithe Rangbhunaithe curtha i gcrích acu.
- Déanfar an Tasc Measúnaithe a chur i gcrích tar éis an dara Measúnú Rangbhunaithe agus beidh baint ag an tasc leis na torthaí foghlama don dara Measúnú Rangbhunaithe.
- Marcálann Coimisiún na Scrúduithe Stáit an Tasc Measúnaithe.

An Scrúdú Deiridh

- Socróidh Coimisiún na Scrúduithe Stáit an Scrúdú Deiridh ag dhá leibhéal: Ardleibhéal agus Gnáthleibhéal.
- Reáchtálfar an scrúdú ag deireadh an tríú bliain.
- Scrúdú dhá uair an chloig a bheidh le déanamh. Iarrfar ar an scoláire a c(h)umais teanga a thaispeáint i dtascanna éagsúla teanga agus liteartha ina n-éilítear cumarsáid phearsanta idirghníomhach.
- I gcás **an Ardleibhéil** amháin, déanfar measúnú ar **fhreagairt phearsanta/chumarsáideach** an scoláire **ar théacsanna litríochta**.

Chun tuilleadh eolais a fháil, téigh i gcomhairle le *Sonraíocht Ghaeilge na Sraithe Sóisearaí: Scoileanna a fheidhmíonn trí mheán an Bhéarla (T2)*. Is féidir an t*Sonraíocht* a íoslódáil ó www.curriculumonline.ie nó ón nasc seo.

Liosta Téacsanna Dualgais

Úrscéalta T2			
Teideal	Údar	Foilsitheoir	Bliain
<i>Sárú</i>	Anna Heussaff	Cló Iar-Chonnacht	2017
<i>Labhair Amach.com</i>	Áine Uí Fhoghlú	Cló Iar-Chonnacht	2017
<i>Tóraíocht Taisce</i>	Mícheál Ó Ruairc	Cois Life	2012
<i>Amach</i>	Alan Titley	An Gúm	2003
<i>Smuf</i>	Alan Titley	An Gúm	2012
<i>Hóng</i>	Anna Heussaff	Cló Iar-Chonnacht	2012
<i>Daideo</i>	Áine Ní Ghlinn	Cois Life	2014
<i>Cúpla</i>	Ógie Ó Céilleachair	Cló Iar-Chonnacht	2011
<i>Éalú san Oíche</i>	Colmán Ó Raghallaigh	Cló Mhaigh Eo	2012
<i>Trumptaí Dumptaí agus An Falla Mór</i>	Ré Ó Laighléis	Móinín	2017
<i>Hiúdaí Beag</i>	Eithne Ní Ghallchobhair	Cló Mhaigh Eo	2012
<i>Lasair na Gréine</i>	Claire Lyons	Coiscéim	2006

Gearrscéalta T2				
Teideal	Údar	Cnuasach / Bailiúchán	Foilsitheoir	Bliain
<i>Leigheas</i>	Orna Ní Choileáin	<i>Sciarrann an tAm</i>	Cois Life	2014
<i>Quick Pick</i>	Orna Ní Choileáin	<i>Sciarrann an tAm</i>	Cois Life	2014
<i>Katfish</i>	Ógie Ó Céilleachair	<i>Katfish agus Scéalta eile</i>	Cló Iar-Chonnacht	2017
<i>An Cluiche Mór</i>	Ógie Ó Céilleachair	<i>Katfish agus Scéalta Eile</i>	Cló Iar-Chonnacht	2017
<i>Punk</i>	Ré Ó Laighléis	<i>Punk agus Scéalta Eile</i>	Cló Mhaigh Eo	1998 2004
<i>Na Bradmharcaigh</i>	Ré Ó Laighléis	<i>Punk agus Scéalta Eile</i>	Cló Mhaigh Eo	1998 2004
<i>Spás</i>	Mícheál Ó Ruairc	<i>Na Lucha ag Rince</i>	Cló Iar-Chonnacht	2009
<i>M'Asal Beag Dubh</i>	Pádraic Ó Conaire	<i>Pádraic Ó Conaire: Rogha Scéalta (eag. Diarmuid de Faoite)</i>	Cló Iar-Chonnacht (ríomhleabhar)	2008
<i>Fionn agus an Fathach</i>	Jacqueline de Brún	N/bh	An tÁisaonad	2012
<i>Deirdre an Bhróin</i>	Máirtín Mac Grianna	N/bh	An tÁisaonad	2012

Filíocht T2				
Teideal	File	Cnuasach / Ar fáil ag	Foilsitheoir	Bliain
<i>Stadeolaíocht</i>	Marcus Mac Conghail	<i>Ceol Baile</i>	Cois Life	2014
<i>Jeaic ar Scoil</i>	Dairena Ní Chinnéide	<i>Máthair an Fhiaigh</i>	Cló Iar-Chonnacht	2008
<i>An Ghealach</i>	Caitriona Ní Chléirchín	<i>Crithloinnir</i>	Coiscéim	2010
<i>Sámhchodladh</i>	Colm Breathnach	<i>An Fear Marbh</i>	Coiscéim	1998
<i>Slán</i>	Áine Ní Ghlinn	<i>Gairdín Pharthais agus dánta eile</i>	Coiscéim	1988
<i>Ceist na Teangan</i>	Nuala Ní Dhomhnaill	<i>Pharaoh's Daughter</i>	Gallery Press	1990
<i>Rún</i>	Caitlín Maude	<i>Caitlín Maude: Dánta, Drámaíocht agus Prós</i>	Coiscéim	2005
<i>Aongus</i>	Johnny Chóil Mhaidhc	<i>Buille Faoi Thuairim Gabha</i>	Cló Iar-Chonnacht	1987
<i>An Grá</i>	Colm Breathnach	<i>Croí agus Carraig</i>	Coiscéim	1995
<i>Deochadh Dorais</i>	Ailbhe Ní Ghearbhuigh	<i>The Coast Road</i>	Gallery Press	2016
<i>Maith Dhom</i>	Máirtín Ó Direáin	<i>Máirtín Ó Direáin: Na Dánta</i>	An Clóchomhar Tta (Cló Iar-Chonnacht)	2010
<i>Breith Dáin</i>	Máirtín Ó Direáin	<i>Máirtín Ó Direáin: Na Dánta</i>	An Clóchomhar Tta (Cló Iar-Chonnacht)	2010
<i>Dán do Lara 10</i>	Michael Hartnett	<i>A Necklace of Wrens</i>	Gallery Press	1987
<i>Deireadh Cóisire</i>	Gearóid Mac Lochlainn	<i>Na Scéalaithe</i>	Coiscéim	1999
<i>Ceithre Ráithe na Bliana</i>	Pádraig Mac Suibhne	<i>Solas Uaigneach</i>	An Sagart	1992

Amhráin T2	
Teideal	Scríbhneoir
<i>Bí Ann/Leanfaidh mé</i>	Kila
<i>Fún orm</i>	IMLÉ
<i>An Poc ar Buile</i>	Traidisiúnta
<i>Cúnla</i>	Traidisiúnta
<i>Aililiú na Gamhna</i>	Traidisiúnta
<i>Mise Éire</i>	Pádraig Mac Piarais (liricí) Patrick Cassidy (ceol)
<i>An Saol Rúnda</i>	Oisín Mac
<i>Deireadh na seachtaine</i>	Na Fírén
<i>Amhrán an Ghaeilgeora Mhóir</i>	Tadhg Mac Dhonnagáin
<i>A Neansaí 'mhíle grá</i>	Traidisiúnta
<i>An Mhaighdean Mhara</i>	Traidisiúnta
<i>Ag Críost an Síol</i>	Seán Ó Riada (ceol)
<i>Níl mé Marbh</i>	Róisín Seoige
<i>Solas</i>	Seo Linn
<i>Déan é</i>	Sruth na Maoile
<i>Siar go Conamara</i>	Aerach

Drámaí T2				
Teideal	Údar	Cnuasach	Foilsitheoir	Bliain
<i>Gan Choinne</i>	Ré Ó Laighléis	<i>Aistear Intinne</i>	Coiscéim	1996
<i>Gleann Álainn</i>	Brian Ó Baoill	<i>Bózó agus drámaí eile</i>	Cló Iar-Chonnacht	2003
<i>Na Deoraithe</i>	Celia de Fréine	<i>Blúiríní</i>	COGG	2015
<i>Lá Buí Bealtaine</i>	Máiréad Ní Ghráda	<i>Gearrdhrámaí an Chéid</i> Eag. Pádraig Ó Siadhail	Cló Iar-Chonnacht	2000 2008
<i>An Casán</i>	Séamus de Bhilmot	<i>Gearrdhrámaí an Chéid</i> Eag. Pádraig Ó Siadhail	Cló Iar-Chonnacht	2000 2008